

GOSPODAR

LETO 1933

4. MAJA

STEV. 7

Maja meseca v sadovnjaku

Napačno je mnenje, da je sedaj sadno drevje opravljeno, ko je ozelenelo in se razcvело. Kdor tako misli, se zelo moti. Sele prav važna opravila nam nalaga umno sadjarstvo ta mesec, če hočemo pridelati mnogo in lepega sadja, ki naj ima primerno ceno. Le pogledjmo kar po vrsti!

Koliko je še drevja po naših starejših, pa nekaj gotovo tudi po mlajših sadovnjakih, ki bi se moralo precepiti! Za to važno in čez vse potrebno delo maja meseca ni še prav nič prepozno. Nasprotno! Sele prav ugoden je ta čas, ker požlahtnujemo lahko na najpreprostejši način in sicer za lubad. Tako požlahtnjuje z dobrim uspehom lahko vsakdo, da je le enkrat videl kako se to dela in če ima oster cepilni nož. Seveda je treba imeti o pravem času (v januarju ali februarju) narezane in dobro shranjene cepiče. Važno je tudi, da poganjke iz takih cepitev čez poletje posebno skrbno privzujemo ker jih količkaj močan veter kaj lahko odlušči od podlage, zlasti v ranem poletju, dokler niso dovolj priraščeni.

Letošnji april je bil izredno suh in je prav potrebno, da tu in tam zalijemo to pomlad posajeno drevje. Jeseni posajeno sadno drevje je glede tega mnogo na boljšem. Pa ne zalivati morebiti vsak dan po malem, ampak enkrat na teden zadostuje, pa takrat prav izdatno, da se zemlja na široko in globoko premoči. Nič ni preveč, ako damo vsakemu drevesu po eno polno zalivačo vode (navaden škaf). To velja sploh za vse rastline, ki so vkoreninjene in ostanejo dalje časa na enem in istem mestu. Samo setve popršimo pogostoma in samo površno.

Napreden sadjar ne bo nikdar trpel,

da bi se drevesni kolobar pri mladem sadnem drevju zarastel s travo, zlasti pa ne prvo in drugo leto po saditvi. Zelo koristno pa je, ako ta kolobar, ko je brez plevela in zemlja zrahljana, pokrije z drobnim, predelanim gnojem, s kompostom ali s kako drugo rahlo tvarino, ki brani, da dež zemlje ne zbjije in da se ne izsuši. Takega drevja ni treba nikoli zalivati, ker niti ob suši ne bo trpelo žeje. Nadležno! -etino odvrčamo s smrekovimi vejami, ki jih nadevamo ob odeji.

Ko bodo jablane in hruške ocvetele je nujno delo škropljenje zoper črvivost in krakovost, kakor je bilo nedavno opisano.

Kdor ima lepo cvetoče jablane in hruške, pa se ne zmeni za obrambo sadnega pridelka, je slab sadjar, v jeseni naj nikar ne tarna, češ da svojega pridelka ne more spraviti v denar. Nihče naj ne pozabi, da ima veljavo samo popolnoma razvito sadje brez vsakeršne zunanje ali notranje napake. Tako sadje bo pa pridelal le tisti, ki bo upošteval tozadevne nasvete in se skrbno ravnal po preizkušenih navodilih. Skropljenje takoj po cvetju je glavno škropljenje, ki se ne da z nobenim drugim ukrepom nadomestiti.

Izmed vseh zajedavcev, ki ogrožajo, zlasti mlado sadno drevje vseh plemen, so listne ušice v prvih poletnih mesecih najškodljivjše. Zato je treba pripraviti tobačni izvleček in mazavo milo, da imamo oboje pri rokah, ko se zajedavec pojavi. Maja meseca se začno že razmnoževati in kdor z zatiranjem odlašja, jim pozneje, ko se bodo razpasle po vsem drevju, ne bo kos. Ponekod so imeli prav dobre uspehe z lepljivimi pasovi, s katerimi so maja meseca opasali vsaj mlajše sadno drevje. S tem niso odvrnili od drevja samo mravelj, ampak tudi listne ušice. Poskusite!

Dober sadjar bo zlasti maja meseca večkrat pregledal svoj sadovnjak, prav posebno pa še vse mlado drevje. Pa po sadovnjaku ne bo hodil praznih rok. Vselej bo vzel seboj vrtno škarje, oster nož, cepilno smolo in nekoliko rafije. Ako se nada za listnih ušic, je treba vzeti seboj v primerni posodi pripravljeno raztopino tobačnega izvlečka in mazanega mila. Prav dobro mu bo služila tudi majhna ročna brizgalka, da bo z tobačnim izvlečkom obrizgal, kar se ne da pomakati.

Pritlično drevje treba maja meseca prvič pincirati, to se pravi: vsem letošnjim poganjkom, ki niso namenjeni za podaljšek vej (voditeljic), priščipniti vršiček, ko so okoli 15 cm dolgi. Prvi poganjek pod najvišjim poganjkom tako rad tekmuje s podaljškom voditeljice in ga včasih močno zajeda; zato ga popolnoma odstranimo, zlasti če raste navznotraj. Na špalirnem drevju treba naravnati in privezovati podaljške voditeljic (nove voditeljice), kakor zahteva oblika drevesa in dopušča prostor. H.

Prezgodnje pripuščanje telic

Naši živinorejci storijo večkrat to napako, da prezgodaj pripuščajo mlade telice k biku. To je vzrok, da zaostanejo v rasti ter se nikdar ne morejo popolnoma razviti. Pa tudi rodila ostanejo ozka in storitev pri takih privesnicah je običajno težka. Če je poleg tega še telica nezadostno krmljena, je razvoj zaroda v maternem telesu slab, teleta pridejo šibka na svet, so podvržena raznim boleznim ter so nesposobna za daljno rejo. Tudi mlečnost bodoče matere je večkrat odvisna od prve zaskočitve telice. Nekateri živinorejci hočejo na ta način živinče pripraviti zgodaj do molznosti, da bodo imeli od nje prej korist. Drugi pa rajši vidijo, da se jim mlada žival okrepi in jo pustijo obrežiti šele, ko je dovolj dorasla, ker računajo s tem, da jim bodo poznejša večja mlečnost in krepka teleta bogato poplačala tistih par mesecev ali pol leta, ko so čakali na dorast mlade

plemenske živali. V dolgoletnih poskusih so dognali, da doseže krava največjo mlečnost že po tretjem teletu, če je ubrejana telica šele po poldrugem letu starosti; pri manjši starosti pa šele po petem teletu.

Prezgodnje pripuščanje telic ni dobro, pa tudi prepozno ne, ker oboje vpliva na mlečnost krav. Premočne in predebele telice, ki so pozno zaskočene, so prav tako manj vredne za plemo in mlečnost, kakor prezgodaj ubrejene, ki zaostanejo v rasti, se težko otelijo in poleg tega storijo slaba teleta.

Najbolje je držati se srednje poti. Upoštevali je razvoj posamezne živali, pa tudi izrazito zgodnjo ali pozno dozorelost posameznih pasem. Po dosedanjih izkušnjah živinorejcev se je držati naslednjega pravila: zgodaj dozorelih telic ni pripuščati pred enim in četrt letom, pozno dozorelih pa ne pred poldrugim do enim in tričetrt letom starosti.

Marsikateri kmetje se boje, da bi se telice pozneje ne ubrejile, če se ne pripuste takoj, ko se prvič ali drugič pojajo. Ta bojazen je upravičena le tedaj, če se pripustijo šele po poldrugem letu starosti. V takih primerih se tuptam dogodi, da se mlada žival začne debeliti in njena rodovitnost pešati; pojatev je vedno redkejša in slednjič popolnoma izostane.

Ker se večkrat začno telice premlade pojati, moramo skrbeti, da jim ne damo pobude za ta pojav. V hlevu jih postavimo daleč od bika in od onih krav, ki se ravno gonijo; na pašnikih jih, če le mogoče, pasemo oddeljene od bikov in krav. S tem preprečimo, da se jim ne vzbujajo premladim spolni nagon.

Po otelitvi ne smemo krav, zlasti ne privesnic, takoj, ko se prvič pojajo, pripustiti k biku, ampak šele čez 2 do 3 mesece, ko so se že dovolj opomogle od otelitve in dojitve teleta - ki vse krave precej izdelata. Prehitra obrežitev vpliva slabo na mlečnost kakor tudi na zdravstveno stanje goveda.

Toda prezgodnje spuščanje ni v kvar samo telicam, ampak prav tako škodljivo je tudi skakanje premladih bikov, pri

katerih so spolni organi še nezadostno razviti. Prezgodnja plemenitev ni dobra niti za bika niti za krave, ki jih obreji. Premlad bik se radi tega prehitro obrabi, zaostane v rasti in zarodu in donaša le slaba teleta. V naši živinoreji je to dejstvo izmed najvažnejših razlogov, zakaj se ne more dvigniti, oziroma zakaj prav za prav nazaduje. Dognano je namreč, da se dobre in koristne lastnosti bika, ki je zrel za pleme, bolje podedujejo, kakor še ne doraslega plemenjaka. Po premladih bikih oplojene krave dajo le slabotna teleta, ki ne kažejo pri vzreji tistih dobrih in koristnih lastnosti, ki jih pričakujemo po njih starših. V splošnem se nam je držati načela, da ne smemo bika pripuščati pred poldrugim letom starosti, le pri zgodnje dozorelih pasmah je to dovoljeno že s petnajstim mesecem, toda tedaj le bolj poredko. Tako bomo vredili dobrega plemenjaka in krepak zarod.

Še par besed o pripuščanju bikov. V tem pogledu se pri nas še vedno mnogo greši in posledica je nazadovanje govedoreje. In vendar moramo posebno v današnjih časih, ko je cena živini tako nizka, kakor še nikdar prej in se slaba živina plačuje več kot za polovico slabše nego dobra, skrbeti, da si vzredimo samo lepo živino.

Mlade bika pripuščajo živinorejci po dva- do trikrat na dan in se potem čudijo, če ostanejo krave jalove ali če dadejo slaba teleta. Takim nerazvitim plemenjakom je dovoliti kvečjemu po en skok na dan, kajti njih spolna moč še ni tako dorasla, da bi lahko v enem dnevu zadostovala za večkrat. Pa tudi bika v polni moči pustimo plemeniti le izjemoma po dvakrat na dan; tedaj jim pa moramo dati dovolj ovsu, da se okrepe.

Pripeti se tupačam, da priženejo na en dan po več krav k biku. Tedaj jih pustimo le po dve: eno zjutraj, drugo zvečer. Ostale naj gredo k drugemu biku, a! naj počakajo do drugega dne, saj traja pojava 24 do 30 ur in se ni bati, da ta preide, ako krava ni takoj zaskočena.

Dobre bika rabimo za plemenitev do

pet let, ker do te dobe dobro podedujejo svoje lastnosti na zarod. Da ne postanejo preveč debeli, jih vpregamo za lahke vožnje, ker jim pregibanje zelo koristi. Dobri plemenjaki pomenijo za živinorejo dragocen kapital, ki ga moramo čim več časa ohraniti uporabnega.

Zzdr. Hugon Turk:

Roževina ali roževinasto tkivo

Med roževinasta tkiva spadajo v živalskem telesu: prosto površje zunanje telesne kože, sluznic in sirotkastih kožic, ki imajo različna imena kot roženica, mrtvica in tenčica, dalje lasje in vsa dlaka na koži, v repu, ob očeh, ustnicah, uhljih, takisto volna, ščetine, puh, mehke dlačice, posebno pa še rogovi, kopita, parklji, kremplji in razne luskinne. Roževinasto tkivo je torej silno različno in prav zelo razširjeno.

Vsa roževina obstoji iz samih celic, ki so položene v skladih ena nad drugo in katere so po izgubi svoje vlage sprejele roževinaste lastnosti. Vsa roževina in vse rožene tvarine se napravljajo in presnavljajo iz krvi in izraščajo od kože in kožic, katere so na dotičnih mestih posebno prenašane. Roževinasta tkiva vsebujejo posebno snov, ki se imenuje rogovina; ta snov ima dušikove spojine in je zaradi dobra kot gnojilo.

Roževinaste tvorbe so zelo važne za vsako žival. Predvsem so ji v varstvo kot obleka in odeja zoper vso vlago, zoper mraz in druge zunanje slabe uplive. Izredne važnosti so tudi kopita, parklji in kremplji za hojo, delo, celo za prehrano (brskanje in iskanje živeža s kremplji, tudi šarenje kopitarja z nogami spominja na prehranjevanje še divjih živali v prosti naravi v pradobah), ptičjim vrstam niso peroti in perje samo ščit in obleka, ampak tudi v pomoč v zračnem gibanju (letanju po zraku) s svojimi brezračnimi votlinami.

Važna so rožena tkiva in tvorbe tudi kot posredovalci tipa. Mnoge roževinaste tvorbe so živalim orožje, s ka-

terim se branijo ali celo napadajo (ro-govi, kopita, kremplji).

Roževinasti deli telesa nimajo krv-nih žil ne živcev, zato ne krvave pri urezu in živali ne čutijo bolečin. Seveda se ne sme rezati »do živega« t. j. do podlage iz katere izraščajo roževinaste tvorbe. Odrezano roženo tkivo se hitro in lahko zopet nadomesti in znova zraste, tako n. pr. porezana dlaka, kopita.

Oglejmo si sedaj zelo važno roževi-nasto tkivo, že gori imenovano kožo roženico, ki pokriva celo površino žival-skega telesa. Obstoji iz številnih skla-dov roženih celic. Najmlajše se tišče v spodnjih plasteh, tik ob živi koži, ka-tera jim daje hrano in življenje in v njih se napravlja sok ali Malpighijevo žle-manje, vrhu teh in dalje na površju kože so pa starejše in najstarejše roževinaste celice, ki kmalu odmrjejo in se posuše ter napravljajo znani nam kožni prhaj, kateri se mora kot mrtva snov odstra-niti, da ne škoduje važnemu delovanju kože in da se napravi prostor živim in zdravim naslednikom. Zato je silno važ-no snaženje telesne kože. V Malpighi-jevem žlemanju je pri konjih in psih črna barva »pigment« imenovana, ki barva to plast celic črno, le belorojenim ži-valim in na belih lisah telesne kože manjka to barvilo.

Roženica je v splošnem zelo tenka, gibljiva in skoraj povsod poraščena z dlako, da dobro varuje in odeva pod njo ležeče, zelo občutljive druge plasti telesne kože ali usnjice, pa tudi vse no-tranje dele telesa. Roženica nima no-benih živcev in nobenih krvnih žil, je torej neobčutljiva, mrtva, zato tudi »mrt-vica« imenovana. Za zunanjo vlago, dež, sneg itd. je slabo propustna in zato dol-go časa brani pred premočenjem, se-veda se pri tem napoji z vodo in po-stane bela in snažna. Nasprotno pa je za pline, ki prihajajo iz živega telesa bolj propustna in je zaradi tega za kožno »dihanje« ali prehlapevanje, kakor tudi za potenje zelo važna, ker se s tem ohranjuje telesno zdravje, pospešuje pre-bavo in uravnava izhlapevanje skozi kožo. Čezmerno izraščanje roževine na roženici povzroča dobro znane žulje.

Drevesničarji in sadjarji v Škofjo Loko

V soboto, dne 6. maja bo v Škofji Loki redno zborovanje drevesničarskega odseka Sadjarskega in vrtnarskega društva. S tem zborovanjem je združen tudi zlet drevesničarjev in sadjarjev v to prastaro postojanko slovenskega sadjarstva in sto let starega gorenjskega drevesničarstva. V vseh slovenskih pokrajinah današnje Dravske banovine in po vseh slovenskih krajih nekdanje Goriške in Koroške, raste škofjeloško drevje. Zato si hočemo tudi drevesničarji iz drugih krajev ogledati ta kraj in njegove zanimivosti ter s tem pripomoči k medsojbnemu spoznavanju. Vabljeni so tudi vsi napredni sadjarji, kajti nič ni bolj zaželjeno nego sodelovanje drevesničarjev in sadjarjev v vprašanih vzgoje sadnega naraščaja. Drevesničarji bodo veseli, ako jih sadjarji opozorijo na njihove napake in bodo radi upoštevali njih želje. Zato vsi napredni sadjarji v Škofjo Loko dne 6. maja!

Dnevni red: Ob 12 odhod z vlakom iz Ljubljane v Škofjo Loko.

Po prihodu ogled drevesnic v Dorfarjih in v Zabnici pri Škofji Loki.

Ob pol 4 zborovanje drevesničarjev in sadjarjev (drevesničarskega odseka Sadjarskega in vrtnarskega društva) v društvenem domu v Škofji Loki po temle sporedu: 1. Nagovor predsednika Sadjarskega in vrtnarskega društva. 2. Nagovor predsednika drevesničarskega odseka. 3. Poročilo tajnika. 4. Volitve novega odbora drevesničarskega odseka. 5. Predavanje o metodah drevesničarstva. 6. Zahteve sadjarjev do drevesničarjev.

Zvečer povratek v Ljubljano.

V nedeljo dopoldne se zberemo ob času, ki se določi na zborovanju, pred poslopjem Kmetijske družbe v Ljubljani in se odpeljamo na ogled drevesnic Kmetijske družbe v Bokavcih. Ob 10 vsi na redno letno skupščino Sadjarskega in vrtnarskega društva v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti 22!

Udeležencem letne skupščine in sho-

da drevesničarjev je dovoljena polovična vožnja do Ljubljane in nazaj za čas od 4. do 10. maja. Posetniki teh prirediteljev naj kupijo na odhodni postaji celo vozovnico, ki je pri prihodu v Ljubljano ne smejo oddati, ker jim bo služila za brezplačen povratek.

Gospodarske vesti

Denar

g **Položaj na denarnem trgu.** V zadnjih tednih je bil svetovni denarni trg pod vtisom izrednega padca ameriškega dolarja in gospodarske konference v Vašingtonu. Padec dolarja so povzročile vesti, da je Amerika ukinila izvoz zlata, da namerava sedanji predsednik Roosevelt uvesti inflacijo in da je bil stavljen predlog za izdajanje 8 milijard dolarjev novih bankovcev, ki bi se uporabili za javna dela v svrhu omiljenja brezposelnosti v Združenih državah. Na evropskih borzah je prišlo to do izraza v znižanju dolarškega tečaja. Tako je na pr. v Curihu okrog 18. aprila nazadoval dolar od 502 na 460, na naših borzah od 72 na 66 Din, v zasebnem prometu še nižje. Radi tega je Narodna banka dne 20. aprila ukinila nakupovanje dolarjev. Danes je njegov tečaj za 10% nižji.

Ta neugoden položaj je trajal pa komaj teden dni in ameriška vlada je utrdila dolar, ki se je zopet začel dvigati. Že 28. aprila ga je tudi Narodna banka začela nakupovati. Ameriška vlada se lahko tako igra s svojo valuto, ko ima največjo zalogo zlata na svetu, kakor je ni še nikoli imela. — V stalnem nazadovanju je nemška marka, kar ima svoj vzrok v negospodarskih Hitlerjevih odredbah in v nejasnem političnem položaju, ki vlada danes v Nemčiji. — Anglija se pripravlja na stabilizacijo funta in nakupuje velike množine zlata. Tako ga je v enem dnevu 18. aprila nakupila za 4.47 milij. funtov (1100 milij. Din), kar je dosežaj največji nakup zlata naenkrat. S tem je njena zlata zaloga dosegla ogromno količino od 183.8 milij. funtov (47 milijard Din) v zlati pariteti; po sedanjih funtih pa 270 milij. (69 milijard

Din), to je 70% vsega obtoka bankovcev. To je dokaz izrednega zaupanja angleških državljanov v državno denarno gospodarstvo.

g **Cena srebra se dviga.** Zaradi zadnjih dogodkov v Ameriki in v zvezi z odpravo zlate valute so se cene srebru začele naglo dvigati. Med tem ko mu je v začetku tega leta v Ameriki bila cena najnižja pri 24.50 centov, je zadnje dni skočila na 35.50 centov. Še bolj bo to ceno podprla vest, da se davki in tudi inozemski dolgovi lahko plačujejo odsej tudi v srebru, kar bo imelo za dolžnike to prednost, da se bodo okoristili skoraj za 30%. Posledica tega se pozna že na Nemškem, kjer se je cena srebru dvignila od 38—39 na 45 mark. Naravno je, da bodo temu zgledu sledile tudi druge države.

Živina

g **Mariborski živinski sejem 25. aprila.** Zadnji živinski sejem v Mariboru je bil živahen in dogon precejšen. Prodajalci so prignali 10 konj, 6 bikov, 98 volov, 221 krav in 16 telet, skupaj 351 glav. Kupčija pa se ni povoljno razvijala in je bilo prodanih le 183 glav. — Cene so od zadnjega sejma porasle za približno 50 par pri kg žive teže, to zlasti pri volih in kravah, medtem ko so mlada živina in teleta ohranila svojo prejšnjo ceno. Cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: dobeli voli 4—5 Din, vprežni voli 3.25—3.75 D., biki za klanje 3.25—3.50 Din, klayne krave debele 3—4.50 Din, plemenske krave 1.50—2.50 Din, molzne in breje krave 1.50—2.75 Din, krave za klobasarje 1.50 do 1.75 Din, mlada živina 4—5 Din, teleta 4—5 Din. — **Mesne cene:** Neprimerno bolj so porasle mesne cene za volovsko meso I. vrste in teletino, ki je v Mariboru sedaj po naslednji ceni: volovsko meso I. vrste 1 kg 10—12 Din, II. vrste 8—10 Din, meso bikov, krav in telic 4—6 Din, telečje meso I. vrste 12 do 14 Din, II. vrste 8—10 Din. Svinjsko sveže meso 10—16 Din.

g **Mariborski prašičji sejem 28. aprila.** Na ta sejem so pripeljali 288 prašičev, ki so jih prodajali po naslednjih cenah: mladi prašiči 5—6 tednov stari za

kos po 100—150 Din, 7—9 tednov stari po 200—300 Din, 3—4 mesece stari 250 do 350 Din, 5—7 mesecev stari 450 do 550 Din, 8—10 mesecev stari 600—750 Din, 1 leto stari 750—900 Din. Kilogram žive teže je bil po 7.50—8 Din, mrtve teže pa po 10.50—12 Din. — Kupčija je bila izredno živahna in je bilo prodanih 198 prašičev.

g Živinski sejem v Kranju 24 aprila. Promet na tem sejmu je bil slab in je znašal prigon le 19 volov, 32 krav, 3 bikov, 3 telic, 1 teleta in 91 prašičev. Cene za kg žive teže: volom I. vrste 5 Din, II. vrste 4 Din, III. vrste 3 Din, kravam I. vrste 2.50 Din, II. vrste 2 Din, III. vrste 1.50 Din, bikom 2.50 Din, telicam 3 Din, teletom po kakovosti od 5—7 Din, pitanim prašičem 6—9 Din, prašičkom za rejo 400 Din za par.

Cene

g Ljubljanska blagovna borza. Položaj na žitnem tržišču se je v zadnji dobi izpremenil. Konec je bil prejšnjemu padcu cen in nastopilo je zopet čvrstejše razpoloženje, pri katerem so cene nekoliko narasle. Tako so se tudi na ljubljanski blagovni borzi cene dvignile in notirajo sedaj v ponudbah za žito na vagone postavljene na slovenske postaje, plačljivo v 30 dneh po dobavi za 100 kg: pšenica bačka 76 kg teža 275—277.50 Din, bačka 77 kg teža 290—292.50 Din; koruza bačka, šasu primerno suha 112.50—115 Din, za poznejšo dobavo 120—122.50 D.; moka bačka Og 425—430 Din, banatska 435—440 Din.

g Mednarodni žitni trg. V zadnjih dneh se je svetovni žitni trg okreplil. Vzroki so različni. Predvsem je to posledica ukrepov Roosevelta za zvišanje cen kmetijskim pridelkom, da pomaga farmarjem; nadalje padec dolarja, ki obeta zboljšanje prometa; tudi slaba zimska žetev v Južni Ameriki je k temu mnogo pripomogla. Žita pa ne bo zmanjkalo, ker je lanski presežek tako znaten, da bo lahko kril morebitni letošnji primanjkljaj. Po mnenju Mednarodnega zavoda poljedelskega inštituta v Rimu ni verjetno, da bi se zmanjšala posejana površina

žita, ker je 60% prebivalstva zainteresiranih za žitni produkciji.

g Vinsko tržišče. Vinogradniki so pričakovali, da bo kupčija z vinom spomladi oživela, kar se pa žal ni obisnilo. Če bi bilo gradbeno delovanje živahnejše, bi narastel tudi konzum vina, kajti glavni potrošač za vino je pač vedno delavec. Če ta ne zasluži, si tudi ne more privoščiti vina. Na upanje gostilničarji pa ne dajo več, ker sami težko plačujejo dobavljeno blago pri vinskih veletrgovcih. Tudi ti so postali bolj previdni in rajši zmanjšujejo svoj obrat, nego bi dali vino na kredit. Cene vinu pri producentih pa padajo, ker so ti v denarnih stiskah in rabijo sredstva za spomladanska dela in za galico. Po starejših vinih ni povpraševanja. Lanska vina se prodajajo po 2, kvečjemu po 3 Din liter.

Razno

g Poletno zatiranje sadnih škodljivcev. Izkazalo se je, da se škropljenje z apneno modro galico prav dobro obnese, proti rji, škrlupu, gnilobi, listnim objedajem itd. Naj bi sadjarji škropili takoj po cvetju. Je zelo koristno! Toplo se priporoča tudi mazanje debel in debelejših vej z arborinom. Ker je poleti več lepih dni in tudi več zaleže. S tem zanesljivim sredstvom se bo drevje ugladilo. Čim prej se drevo uglati, tem prej je konec najhujšega škodljivca: zavijača. Višji sadni nadzornik gosp. Humek je dal na razpolago v Mohorjevi družbi prav lepo knjigo o zatiranju sadnih škodljivcev. So lepi nauki v tej knjigi, ki odgovarjajo resnici. Kdor bo tako delal, bo imel lepo zdravo drevje in sadje. Delo in stroški se mu bodo obilo poplačali. — Franc Bosteale, Hradeckega cesta 36.

g Znižanje našega izvoza v Avstrijo. Še v začetku aprila je strokovni odbor za kontrolo izvoza živine odredil tedenski kontingent živine in prašičev, ki ga lahko izvozimo v Avstrijo. Tako smo lahko tedensko odposlali na Dunaj 2361 debelih in 377 mesnatih prašičev, 100 volov, 190 zaklanih telet, 22 000 kg mesa od mesnatih prašičev, 25.100 kg mesa od

mangalica-prašičev in 900 kg drobovja, v Dunajsko Novo mesto 230, v Gradec 300 debelih prašičev. Sedaj pa je avstrijska vlada znižala kontingent uvoza naše živine in istočasno izdala odredbo, s katero je zabranila uvoz fižola, graha, salate in druge zelenjave. S tem je najboljši prizadet Novi Sad, kjer predelujejo mnogo zelenjave za izvoz v Avstrijo. Znižala je kontingent ledenskega uvoza goveje živine iz balkanskih držav, iz Jugoslavije od 150 glav na 100 glav, iz Romunije od 170 na 100 glav, iz Madjarske tudi v enaki meri. Avstrijska vlada pa izjavlja, da so te mere le začasne, ker hoče s tem pomagati avstrijskim živinorejcem, ki so jim cene živine prenizke.

g Stanje hmeljarstva v Sloveniji. Kakor poroča Hmeljarsko društvo v Zalcu, se je obrezovanje hmeljske korenike izvršilo letos ob ugodnem vremenu. Radi lanske suše so ostali hmeljski sadeži slabjši nego druga leta. Radi hladnega vremena klijejo mladi poganjki le polagoma iz zemlje, primanjkuje jim pač primerne toplote. Visoke cene za hmelj v zadnji dobi so pripravile hmeljarje, da so povečali s hmeljem zasajeno ploskev za kakih 10%. Neznatni ostanki lanskega hmelja so bili pred kratkim prodani po 56 Din za 1 kg. Povpraševanje je tudi po ostankih letnika 1931. V predprodaji je bilo nakupljenih nekaj stotov hmelja po 25 Din za 1 kg. — Hmeljske cene so se v zadnjem času v Nemčiji zopet dvignile. Hallertauski hmelj je dosegel ceno 75 do 76.50 Din za kg nasproti 68.50—70.10 Din v prejšnjem tednu.

Pravni nasveti

Neveljavna darilna obljuba. R. I. S. Brat je pred vojno prevzel posestvo in se zavezal bratom in sestram izplačati določeno doto. Po vojni je Vam obljubil, da bo izplačal doto, in sicer toliko dinarjev, kolikor je bilo zapisanih kron. Obljubil je tudi, da Vam bo dal obleko, čevlje, hrano in tobak, vse zato, ker se je vrednost dote vsled inflacije zmanjšala. Pri hiši ste delali 30 let. Sedaj ste zboleli, brat Vam je odpovedal službo in Vas je tudi odjavil pri bolniški blagajni. Daje Vam dnevno hrano, dočim ste vknjiženi na hiši samo za dosmrtno stanovanje. Vprašate, če lahko od brata zahtevate to, kar Vam je ustno obljubil, a sedaj noče dati. — Kar Vam

je brat ustno obljubil, namreč da bo plačal doto v isti višini v dinarjih, da bo dal obleko, čevlje, hrano in tobak, vse to je bilo z njegove strani darovanje. Če bi bila ta darilna obljuba napravljena v obliki notarskega zapisa, potem bi bila veljavna, tako pa ni. Lahko ste zadovoljni, da Vam brat daje hrano, ki je prav za prav ni dolžan dajati.

Pomanjkanje denarja. Z. I. R. Radi boleznj ste si za stroške zdravljenja in zdravnika sposodili od privatnika nekaj denarja, ker niste mogli dvigniti Vaših prihrankov v hranilnici, ki je pod zaščito. Ta upnik Vas terja na povračilo posojila in vprašate, če Vas sme tožiti. — Ker niste zaščiten, Vas sme upnik tožiti. Svetujemo Vam, da pokažete Vaši hranilnici Vaše račune za zdravnika itd. in upamo, da Vam bo gotovo do višine teh računov izplačala Vašo vlogo.

Spor radi hruške. F. S. Ob Vaši njivi je zrastle hruška in sicer je deblo 25 cm od meje na sosedovem travniku. Korenine so v Vaši in sosedovi zemlji. Hruška visi s celim debelom na Vašo njivo. Sosed je hruško usušil pred 20 leti. Suhe veje so padale na Vašo njivo. Sedaj ste drevo, v kolikor visi na Vašo njivo, posekali, sosed Vas pa toži, da ste drevo ukradli. Čigava je torej hruška? — Vi ste imeli pravico, da ste izruvali korenine hruške, ki so se razrastle v Vašo njivo kakor tudi, da ste odsekali veje, ki so segale v Vaš zračni prostor. Lastnina drevesa se določa po deblu. Ker je to deblo bilo 25 cm od Vaše meje, je hruška bila sosedova. Svetujemo Vam, da se zaradi suhe hruške s sosedom poravnate.

Preorana njiva. K. T. S. Od veleposestva ste imeli skozi 20 let v zakupu njivo. V jeseni ste vprašali lovca tega posestva, če lahko to njivo preorjete v praho in je ta rekel, da lahko, da sem brez skrbi, da njive ne bo noben drugi dobil. Zato ste preorali njivo. Sedaj spomladl Vam pa je isti lovec sporočil, da je po oskrbnikovem naročilu moral dati njivo drugemu, ki je nudil višjo zakupnino. Vprašate, če lahko zahtevate odškodnino. — Če je bila njiva sproti dana v zakup šele vsako pomlad, potem ste na svojo odgovornost na jesen preorali njivo. Od oskrbnika bi morali dobiti pravočasno zagotovilo, da boste tudi to leto dobili isto njivo v zakup. Lovec pa za svojo dano obljubo ne more biti odgovoren za Vašo škodo, ker ste vedeli, da lovec sam o zakupu ne odloča.

Zasajeno sadno drevje. J. M. A. Tik Vaše njive je zasadil sosed sadno drevje in sicer tri vrste in se boji, da bo senca tega drevja škodovala njivi. Doslej ste vselej vozili na svojo njivo preko sosedovega sveta, kjer ste hoteli; nobeden Vam tega doslej ni branil. Sedaj Vam to brani novonasajeno drevje. Vprašate, kako daleč od njive sme biti nasajeno drevje. — Drevje lahko zasadi sosed na svojem svetu, kjer hoče. Glede oddaljenosti od meje ni nobenih predpisov. Samo Vaše dosedanje pravice ne smejo biti s tem pri-

krajsane. Če ste že skozi 50 let orali njivo do kraja, tako da je pri oranju vol stopal po sosedovem travniku, smete na isti način orati tudi v bodeče, brez ozira na zasajeno drevje. — Dosedanji dovoz in odvoz z njive morate za bodoče sporazumno s sosedom urediti tako, da boste samo na določenem mestu vozili čez sosedov travnik, ne pa kjer bi hoteli. Služnostne pravice se morajo utesnjevati, ne pa razširjevati.

A. K. Heerten. Če je stranka R. K. v E. dolžna tvrdki R. K. v Lj., bo morala svoj dolg poravnati. Po mednarodnem dogovoru so sodbe, izrečene v Jugoslaviji, izvršljive tudi v inozemstvu. — Ostalo vprašanje je nejasno.

Odškodnina za poškodbo kolesa. P. K. T. Pri tujem kolesu ste hoteli poravnati skrivljene vilice, ki so se pa zlomile. Ali ste jih dolžni plačati? — Ako ste vilice zlomili po svoji krivdi ali valed malomarnosti, nepazljivosti ali nerodnosti, ste dolžni plačati odškodnino. V gornjem primeru sigurno niste bili vi poklicani, da na tujem kolesu zdravate vilice, zato boste po našem mnenju odgovorni za škodo, ki ste jo povzročili.

Bolezen za časa učne dobe. K. P. Leta 1927 ste se učili obrti in ste zboleli. Vprašate če bi mogli od mojstra, ki vam je dajal slabo hrano, zahtevati odškodnino. — Malo pozno ste se spomnili na odškodnino. Ker se nam zdi neverjetno, da bi mogli dokazati, da vam je mojster po svoji krivdi povzročil bolezen, vam odevetujemo pravljanje.

Oporoka. K. I. H. Oporoka, ki je pravnoveljavna, velja, dokler je zapustnik ne prekliče. Zato ni treba popravljati datuma v oporoki, ki ste jo napravili pred enim letom.

Prošnja za skrajšani rok. M. J. C. Vložili ste prošnjo za skrajšani rok starejšega sina. Po preteku dveh mesecev prošnja še ni rešena. Ali je treba vložiti novo prošnjo, ali bi bilo treba posredovati? — Nove prošnje ni treba vlagati. Pač pa bi bilo dobro, da s posebno vlogo, kolkovano s kolkom za 5 dinarjev zaprosite komando vojnega okrožja da vam reši vloženo prošnjo.

Dedne pristojbine. K. F. F. Po sestri ste podedovali 8000 dinarjev in so vam naložili 8 odstotkov dedne pristojbine in 30 odstotno doklado. Ali je odmera dedne pristojbine pravilna. — Odmera je pravilna. Le če podeduje sorodnik v ravni črti ali zakonski drug, bi znašala dedna pristojbina za gornji znesek dva odstotka.

Prodaja lesa. J. P. Prodali ste večjo množino lesa po zelo nizki ceni. Ali bi bilo mogoče zahtevati od kupca, da bi dražje plačal. Ali bi se mogla kupčija razveljaviti? — Ne bo mogoče razveljaviti kupčije ali zahtevati višjo kupnino, ker je pogodba za obe stranki obvezna. Razveljavljenje pogodbe more oškodovani zahtevati le tedaj, ako ni prejel od druge stranke niti polovice občne vrednosti teža, kar je sam dal.

Sprejem v podoficirsko šolo. J. G. Sedaj je razpisn natečaj za sprejem v »Prvo pehotno podčastniško šolo kralja Aleksandra« v Belgradu. Ta šola bo sprejela z 11. majem t. l. večje število gojencev. Kandidati ne smejo biti mlajši od 17 let in ne starejši od 21 let. Pogoji so razvidni iz Službenega vojnega lista štev. 11, ki je na razpolago pri vojnem okrožju ali pri žandarmerijskih stanicah. — Vsako leto se sprejemajo gojenci v podoficirske šole, kar je vselej pravočasno objavljeno v listih. Ako se zanimate za policijsko službo, se obrnite na Upravo policije v Ljubljani, za financarsko pa na Dravsko finančno direkcijo. Vseh državnih služb, ki bi bile primerne za vas in sprejemnih pogojev, ne moremo tu naštevati, ker bi morali prepisati cela poglavja raznih zakonov in uredb. Vprašajte za ono, za katero imate veselje, pa vam radevolje damo potrebne informacije.

Steza. H. M. Stezo po vašem zemljišču bi radi skrajšali tako, da bi jo preje speljali na cesto, ki teče vzporedno. Ali je to dopustno? — Brez sporazuma z onimi, ki imajo pravico hoje po stezi ni varno steze predstavljati ali skrajšavati. Lahko se zapletete v drage in nesigurne pravde, zato bodite previdni. Kdor je hodil po stezi 30 let, je pravico hoje priposestvoval.

M. Z. V. Kakšne železniške obrtne šole v Ljubljani ne poznamo in sploh ne vemo, kakšno šolo mislite pod tem nazivom. Glede turistovskih vlakov so navodila navadno vselej objavljena v dnevnih časopisih. Če pa česa ne razumete, bo najkrajše, ako vprašate pri železniški blagajni.

Mehanik. I. K. M. Dajte fanta učiti v kakšen večji kraj (v Ljubljano, Maribor), kjer bo lahko obiskoval obrtno nadaljevalno šolo. O učnih pogojih ne moremo pisati, ker je to stvar dogovora z mojstrom, s katerim boste morali napraviti učno pogodbo.

Razširjenje potne služnosti. O. R. K. Na njivi imate dve poti, od katerih pelje ena čez sosedov svet. Zadnje čase ste pričeli po tej poti več voziti, kakor ste vozili prej, ker je ta pot dolžnejša. Sosed se pa temu upira. Ali ste dolžni plačati odškodnino in koliko? — Po postavi se služnosti ne smejo razširjati. Zato brez sosedovega dovoljenja ne boste smeli po njegovem svetu več voziti, kakor ste vozili do sedaj. Glede eventualne odškodnine se zmenite s sosedom. Pravično je, da odškodnina odgovarja škodi, ki jo povzroče nadštevilne vožnje po sosedovem svetu.

Plačilo bolnišnice. J. G. Če ste kot oče devetih otrok oproščeni plačevanja davkov, niste oproščeni tudi bolniških stroškov, ker stroški niso davki. Za oprostitev teh vložite prošnjo na upravo bolnišnice. — Če je sin še član bolniške blagajne, vprašajte tam (t. j. pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev).